

EDUSKUNNAN VASTAUS 48/2011 vp

Hallituksen esitys laeiksi eräiden yksityisten alojen työeläkettä koskevien lakien sekä eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi eräiden yksityisten alojen työeläkettä koskevien lakien sekä eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE 89/2011 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 11/2011 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 20 §:n 1 momentin 1 kohta, 22 §:n 1 momentti, 51, 92 ja 178 §, 182 §:n 3 momentti, 183 §:n 2—4 momentti, 184 ja 185 §, sellaisina kuin niistä ovat 92 § osaksi laissa 909/2010 ja 182 §:n 3 momentti laissa 1112/2007, sekä

lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 627/2009, uusi 5 kohta, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 627/2009, uusi 6 momentti ja 105 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 634/2009, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai

kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta;

4) hänellä ei ole tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen; ja

5) hänen tämän lain mukainen työskentelynsä jatkuu siten, että hänen työaikansa ja työan-

sionsa ovat vähentyneet silloin, kun hänellä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen palvelun perusteella.

— — — — —
Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

17 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

20 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrätessä huomioon otetuista 96 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 21 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

51 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen

Työkyvyttömyyseläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa tai sen maksaminen voidaan keskeyttää enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke tarkistetaan tai lakkautetaan kuitenkin keskeyttämisajankohdasta.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työntekijälle työansioiden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden vähentämisen erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettusta vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikkiaan työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaisen etuuden vähentämistä ei tehdä.

105 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos tai viimeinen eläkelaitos voi antaa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

178 §

Eläkelaitoksen vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta

Edellä 74 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta vastaavat 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläketurvakeskuksen hakemat perusteet eläkelaitosten mahdolliselle ennakkomaksulle ja lopulliselle maksulle sekä näiden maksujen suoritusajat sisältyvät 183 §:n 2 momentissa mainittuihin kustannustenjakoperusteisiin.

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston tulee maksaa maksu Eläketurvakeskukselle vuosittain kustannustenjakoperusteissa asetetussa määräajassa. Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa varat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa siten, että jaetuista varoista ennen hyvitystä vähennetään 1 momentissa mainittujen eläkelaitosten vastuulla oleva Eläketurvakeskuksen kustannusosuus. Tarkemmat määräykset maksun hyvittämisestä sisältyvät 183 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kustannustenjakoperusteisiin.

183 §

Kustannusten selvittely

Selvityksen perusteella Eläketurvakeskus määrää 1 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille hyvityksen niistä kustannuksista, joista jokin muu 1 momentissa tarkoitetuista eläkelaitoksista tai nämä eläkelaitokset yhteisesti ovat vastuussa, tai 182 §:ssä tarkoitettua maksusta, sekä määrää näille eläkelaitoksille maksun kunkin

eläkelaitoksen vastuulle tulevista kustannuksista. Hyvitys ja maksu korkoineen sekä niiden suorittamiseksi mahdollisesti määrättävä ennakko määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien kustannustenjakoperusteiden mukaan. Kustannustenjakoperusteissa määrätään myös, miten Eläketurvakeskukselle kustannustenjaon toimitamisen yhteydessä mahdollisesti muodostunut ylite tai alite otetaan huomioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen eläkelaitosten on kustannustenjakoperusteissa määrätyn mukaisesti toimitettava Eläketurvakeskukselle 1 momentissa tarkoitettuja selvityksiä varten tarvittavat tiedot Eläketurvakeskuksen määräämässä muodossa ja ajassa. Jos eläkelaitos laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa, Eläketurvakeskus arvioi eläkelaitoksen kustannusosuuden. Eläketurvakeskus tarkistaa kustannusosuuden seuraavan selvityksen yhteydessä.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen eläkelaitosten kesken syntyy erimielisyyttä kustannusten jaosta, Eläketurvakeskus ratkaisee asian.

184 §

Päätös kustannusten jakamisesta

Eläketurvakeskus antaa 183 §:n 1 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille päätöksen mainitussa pykälässä tarkoitettujen kustannusten jakamisesta. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 9 luvussa säädetään.

185 §

Eläkelaitosten sopimisoikeus

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainittujen yksityisten alojen työeläkelakien ja 2 momentin 1—3 ja 5 kohdassa mainittujen julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset voivat yksittäistapauksissa tai toimeenpanon helpottamiseksi sopia kustannusten jaosta toisin kuin tässä luvussa säädetään. Tällöin on noudatettava tässä luvussa olevia periaatteita.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lain 92 § tulee voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2013. Sitä sovelletaan kuitenkin työntekijän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jos eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, siitä on vähennetty ensisijainen etuus ja työntekijä saisi mainittua pykälää soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013 alkaen, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saapuneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

työntekijän eläkelain voimaanpanolain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 26 §:n 3 momentti seuraavasti:

26 §

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-

eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta työntekijän eläkelain 92 ja 93 §:n sekä 94 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lakia sovelletaan perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2012 tai sen jälkeen.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 10 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 20 §:n 1 momentin 1 kohta, 22 §:n 1 momentti, 51, 97 ja 158 §, sellaisena kuin niistä on 97 § osaksi laissa 911/2010, sekä

lisätään 16 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 629/2009, uusi 5 kohta, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 629/2009, uusi 6 momentti ja 107 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

10 §

Työttömän oikeus vanhuuseläkkeeseen alennetussa eläkeiässä

Jos työntekijä on ottanut vastaan työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturvalain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitetun työn, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen, hänen oikeuteensa saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä sovelletaan 1 momenttia. Edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä on työvoima-

viranomaisen välityksellä jatkuvasti hakenut 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua työtä.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

3) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai

kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta;

4) hänellä ei ole tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen; ja

5) hänen tämän lain mukainen työskentelynsä jatkuu siten, että hänen työaikansa ja työansionsa ovat vähentyneet silloin, kun hänellä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen julkisten alojen työeläkelakien mukaisen palvelun perusteella.

Jos tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän osa-aikatyötä koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 4 momentin 1 kohdan mukainen työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähemisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

17 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vaikiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vaikiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

20 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka

merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläketä määrätessä huomioon otetuista 101 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

22 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 21 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

51 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen

Työkyvyttömyyseläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa tai sen maksaminen voidaan keskeyttää enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke tarkistetaan tai lakkautetaan kuitenkin keskeyttämisajankohdasta.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava

perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen työntekijälle työansioden perusteella karttuneen eläkkeen suuruinen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä työntekijälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden vähentämisen erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettusta vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikkiaan työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensisijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaisen etuuden vähentämistä ei tehdä.

107 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Eläkekassa tai muu toimivaltainen eläkelaitos voi antaa eläkkeen myöntämistä koskevan

päätöksen väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

158 §

Eläkekassan vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta

Edellä 80 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta vastaavat 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa. Eläketurvakeskuksen hakeamat perusteet eläkekassan mahdolliselle ennakkomaksulle ja lopulliselle maksulle sekä näiden maksujen suoritusajat sisältyvät työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa mainittuihin kustannustenjakoperusteisiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lain 97 § tulee voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2013. Sitä sovelletaan työntekijän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jos eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, siitä on vähennetty ensisijainen etuus ja työntekijä saisi mainittua pykälää soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013 alkaen, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainitun päivämäärän jälkeen saapuneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Laki

merimieseläkelain voimaannpanosta annetun lain 2 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaannpanosta annetun lain (1291/2006) 2 §:n 3 momentti ja 20 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Jos työntekijälle ei ole karttunut vanhan tai uuden lain mukaista eläkettä ollenkaan 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen taikka jos uuden lain mukainen eläke määräytyy mainitun lain 72—76 §:n mukaisesti, ennen 1 päivää tammikuuta 2005 karttunut eläke määräytyy siten kuin tämän momentin 1 tai 2 kohdassa säädetään soveltaen 1 kohdassa vanhan lain 17 §:n 3—5 ja 7—9 momenttia sekä 20 §:n 1 momentin 1—5 virkettä, sellaisina kuin ne olivat ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleessa vanhassa laissa, sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia:

1) karttunut eläke määräytyy siten kuin 1 momentin 1 kohdassa säädetään;

2) karttunut eläke määräytyy vanhan lain 17 §:n 3—5 ja 7—9 momentin mukaisesti sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004, siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttava aika kohdistuu vuosille 1991—2004; ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuukaudelta eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteenä olevasta palkasta.

20 §

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen vanhan lain 27 §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta uuden lain 97 ja 98 §:n sekä 99 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu vanhan lain 27 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lakia sovelletaan perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2012 tai sen jälkeen.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 14 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 1 momentin 1 kohta, 19 §:n 1 momentti, 48 ja 85 § sekä 140 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 85 § osaksi laissa 913/2010, sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 630/2009, uusi 6 momentti ja 95 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

— — — — —
 Jos tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyö on työsuhteessa tehtyä työtä ja hänen osa-aikatyötään koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 5 momentissa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä alkaen kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

14 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vaikiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tässä laissa tarkoitettun kokonaistyötulon osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

— — — — —

17 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrättäessä huomioon otetuista 89 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

— — — — —

19 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana yrittäjä ei enää täytä 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 4 tai 5 momentissa mainittuja eläkkeen saamisen edellytyksiä, jollei 18 §:stä muuta johdu. Jos osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset päättyvät kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin mainitusta päivästä. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

— — — — —

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen

Työkyvyttömyyseläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää enintään kahden vuoden ajalta takau-

tuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireille-tuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke tarkistetaan tai lakautetaan kuitenkin keskeyttämisajankohdasta.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ensisijaisen etuuden vähentämisen jälkeen eläke on kuitenkin vähintään ensisijaisen etuuden vahinkotapahtumavuoden jälkeen yrittäjälle työtulojen perusteella karttuneen eläkkeen suuruisen. Tämän lain mukaisena eläkkeenä yrittäjälle maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja ensisijaisen etuuden vähentämisen erotuksesta, kuitenkin vähintään edellä tarkoitettua vähimmäismäärästä, yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on hänen kaikista työeläkkeistään.

Jos tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai ensisijaiseen etuuteen on lisätty kertakorotus, ensisijaista etuutta vähennettäessä eläke tai ensi-

sijainen etuus otetaan huomioon kertakorotettuna.

Jos kuitenkin ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on sattunut ennen vuotta 2004, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ensisijaisen etuuden vähentämistä ei tehdä.

95 §

Päätös ja sen tiedoksianto

— — — — —
Toimivaltainen eläkelaitos voi antaa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.
— — — — —

140 §

Valtion osallistuminen kustannuksiin

— — — — —
Eläketurvakeskus jakaa eläkelaitoksille valtion suorittaman osuuden eläkkeiden ja muiden etuuksien kustantamiseksi työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kustannus-tenjakoperusteiden mukaan.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lain 85 § tulee voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2013. Sitä sovelletaan yrittäjän hakemuksesta myös ennen vuotta 2013 hänelle myönnettyyn eläkkeeseen, jos eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, siitä on vähennetty ensisijainen etuus ja yrittäjä saisi mainittua pykälää soveltaen aiempaa suuremman eläkkeen. Tällöin eläkkeen määrä tarkistetaan 1 päivästä tammikuuta 2013 alkaen, jos hakemus saapuu eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2013, ja mainittu päivämäärän jälkeen saapuneen hakemuksen perusteella hakemuksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 26 §:n 3 momentti seuraavasti:

26 §

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen YEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen YEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen saa-

jalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta yrittäjän eläkelain 85 ja 86 §:n sekä 87 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu YEL-lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lakia sovelletaan perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2012 tai sen jälkeen.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 37 §:n 1 ja 2 momentti sekä 40 §:n 1 momentin 1 kohta ja
lisätään 36 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 632/2009, uusi 6 momentti ja 90 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

36 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Jos tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyö on työsuhteessa tehtyä työtä

ja hänen osa-aikatyötään koskeva työsopimus sanotaan irti eikä hänellä ole irtisanomisajalla työntekovelvollisuutta tai hänen työaikansa muuten vähenee irtisanomisajalla siten, ettei 5 momentissa tarkoitettu työaikaedellytys enää täyty, hänen katsotaan työajan vähentymisestä

alkaan kuuden viikon ajan, ei kuitenkaan enää irtisanomisajan jälkeen, täyttävän osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset.

37 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia vakiintuneen ansion ja työeläkelakien mukaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen samanaikaisesti kahden tai useamman työeläkelain perusteella, tämän lain mukaisen osa-aikaeläkkeen osuus on yhtä suuri kuin tässä laissa tarkoitetun kokonaistyötulon osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista, niiden työeläkelakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

40 §

Osa-aikaeläkkeen tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka merkittävästi poikkeaa osa-aikaeläkettä määrätessä huomioon otetuista 84 §:n mukaisella palkkakertoimella tarkasteluajankohdan tasoon tarkistetuista osa-aikatyön ansiotuloista; tai

90 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Toimivaltainen eläkelaitos voi antaa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen väliaikaisena siksi ajaksi, jonka asian käsittely kestää ja asiasta on annettu lopullinen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 25 §:n 3 momentti seuraavasti:

25 §

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edun-

jättäjän eläkkeen MYEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä olles-

saan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta maatalousyrittäjän eläkelain 83 §:n 1—3 kohdan mukaisesti. Mairittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin

jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu MYEL-lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2012.

Lakia sovelletaan perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2012 tai sen jälkeen.

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 5 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1111/2007, seuraavasti:

5 §

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläkelaitosten kustannusosuuksien laske-
misesta ja täytäntöönpanosta annetaan tarkem-
mat määräykset sosiaali- ja terveysministeriön
työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentin nojal-
la Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamis-
sa kustannustenjakoperusteissa. Eläkelaitosten
kustannusosuuksia vahvistettaessa on huolehdit-
tava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittä-
vät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja

toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään
riittävän maksuvalmiuden.

Eläketurvakeskus määrää maksettavaksi
eläkelaitosten kustannusosuudet. Eläketurva-
keskuksella on oikeus periä eläkelaitosten kus-
tannusosuuksista ennakkoa siten kuin
3 momentissa tarkoitetuissa kustannustenjako-
perusteissa määrätään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2012.

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 78 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 78 §:n
1 momentti seuraavasti:

78 §

Viittaukset muuhun lainsäädäntöön

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 96—100 §:ssä säädetään palkkakertomesta ja työeläkeindeksistä, 103 §:ssä eläkkeen hakemisesta toisen henkilön puolesta, 105 §:n 2 ja 4 momentissa väliaikaisen päätöksen antamisesta ja koneellisesta allekirjoittamisesta, 112 §:n 1 momentissa eläkkeen maksamisesta, 113 §:n 2 ja 3 momentissa eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä ja eläkkeen lakkauttamisesta eläkkeensaajan todennäköisen kuoleman johdosta, 115 ja 116 §:ssä viivästyskorotuksen suorittamisesta eläkkeen maksamisen vii-

västymisen johdosta, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa sekä 121 ja 122 §:ssä eläkkeen maksamisesta Kansaneläkelaitokselle, työttömyyskassalle tai sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaiselle toimielimelle, 124 §:n 1 momentissa eläkkeen siirtämisen tai panttaamisen kiellosta, 180 §:ssä eläkelaitoksen vastuusta Eläketurvakeskuksen kustannuksista, 216 §:ssä virka-avusta, 217 §:ssä eläkelaitoksen toimihenkilön ja hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja 218 §:ssä asiakirjojen säilyttämisestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2012.

Laki

eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) 11 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 687/2006, seuraavasti:

11 §

Muutoksenhaku ja päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettu eläkelaitoksen eläkeoikeuden määrää tai Eläketurvakeskuksen siirrettävää eläkeoikeutta ja rahoitusosuuksia koskeva päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisen lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi Eläketurvakeskuksen tai asianomaisen eläkelaitoksen taikka eläkeoikeuden siirtoa hakeneen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi ha-

kemuksen johdosta, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Eläketurvakeskuksen tai asianomaisen eläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Eläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menettellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Tässä momentissa tarkoitettuun päätök-

seen saa hakea muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lain 11 §:n 2 momenttia sovelletaan päätöksen poistamista koskeviin hakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2012 tai sen jälkeen.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011